

Nr. 35 - 24. august 1971

vi menn

Kr. 2,75 inkl. moms.

**Ny stor serie
starter i VI MENN:**

KYSTENS TRAGEDIER

**Eksklusiv
samtale med
russisk
avhopper:**

**Fedosejev:
Jeg valgte friheten**

Praktfulle INNERDALEN

Sjefredaktør: Per R. Mortensen
 Redaktør: Asbjørn Andresen
 Ass. redaktør: Øyvind Fehn
 Layout: Per Holth

Utgitt av Ernst G. Mortensens Forlag,
 Sørkedalsveien 10 A - Oslo 3
 Sentralbord 60 30 90

Denne uke:

Innerdalen - fredet område i faresonen	2
Fremtiden er min egen	8
En felle for «Chicago-Ali» Kipchoge Keino - stjerne og symbol	10
Perus undertrykte indianere - 2:	12
Inka-bøndenes opprør	14
Kvinner er trumf - 7	18
Kystens tragedier - 1: Draugens døgn	22
Ukens historie: Raketten	24
Wyatts orkan - 6	29
I skuddet: Den revansjelystne stuperen	34
Mesterspionen Otto Kumenius	38
Herredømmet på verdenshavene	44
Hissige småtasser over Sunnmøre	50
Fast stoff:	
Leserne og vi	6
Teknikk i hverdagen	21
Menns mix	26
Glimt og gløtt	26
English with a smile - Utrolig - men sant	28
Vi menn i skog og mark	32
Fantomet - Billy	36
Sjakk	37
Jakt og fiske	40
Bridge	41
Bil og motor	42
Humor	48
Ukens modell	49
Kryssord	59

ABONNEMENTSPRISER:

Norge inkl. moms.	Helår kr. 143,-	Halvår kr. 71,50	Kvartal kr. 35,75
Norden for øvrig uten moms.	- » - 118,50	- » - 59,25	- » - 29,60
Øvrige utland og skip i utenriksfart uten moms.	- » - 144,50	- » - 72,25	- » - 36,10

Abonnement bestilles og forskuddsbetales gjennom BLADCENTRALEN, Sørkedalsveien 10 A, Oslo 3. Benytt postgirokonto nr. 12030. Bladcentralen varsler om fornyelse. Ved adr.forandring må både gammel og ny adresse oppgis.
 Trykt i offset i Forenede Trykkerier AS, Oslo.

Neste uke:

Hvem drepte Robert Kennedy?

Sirhan Bishara Sirhan, mannen som er dømt til døden for attentatet på Robert Kennedy - var han likevel ikke alene om den forferdelige ugjerningen? Nye, oppsiktsvekkende beviser som nå blir lagt fram, kan komme til å snu alle tidligere kjensgjerninger på hodet. Det er riktignok et uomtvistelig faktum at Shiran rettet en revolver mot senator Kennedy og avfyrte en serie skudd rett forfra. Men skuddene som drepte viser seg nå å ha blitt løst på kloss hold... bakfra!
 I neste ukes VI MENN avdekkes alle de nye, avslørende enkeltheter om Bob Kennedy-mordet.

Gode fiskehistorier blir bare bedre og bedre. Vi skal få lov til å meddele våre lesere at VI MENNs redaktør møtte våre tre gjester på Sunnfjord Hotell 20. juni hvor de skulle tilbringe en uke ved noen av landets beste lakseelver. I neste uke forteller vi om kurset og oppholdet for våre tre gjester, men antyder allerede nå at redaktøren selv var ubeskjeden nok til å dra opp en firekilos blank og vakker laks allerede første dagen...
 Vi slutter historien her.

I USA og den vestlige verden er det en stadig stigende interesse for småfly og særlig fly man kan bygge selv. Tusener har satt i gang denne noe krevende «gjør det selv»-hobbyen som allikevel ikke er vanskeligere og dyrere enn at mange, mange kan sette i gang. I neste uke forteller vår medarbeider Erik Bergaust om denne nye hobbyen og gir et vell av råd for hvordan man går fram, samt en adresse for dem som vil trenge mer inn i stoffet.

I dette nummer av VI MENN starter vi en ny serie som vi tror vil fange våre leseres oppmerksomhet i stor grad. Serien får tittelstiftelsen: Kystens tragedier. Serien er skrevet av forfatteren Idrar Kristiansen (forfatteren av boken «Korstog mot Kautokeino» 1970), som med dette innleder et samarbeid med VI MENN som vi setter meget store forventninger til.

Emnevalget for denne serien er hentet fra hverdagen rundt vår mangslunne og hårde kyst. Her er utspilt tragedier og heltestykker fra tidligste tider og opp til våre dager. Vår kystbefolkning har hatt sjøen som levevei, som et grunnleggende element for sin eksistens på godt og ondt fra uminnelige tider. Sjøen har vært ferdselsvei, levevei, venn... men også en streng dommer og en grusom bøddel. Vi har tatt for oss de mange tragedier som disse kystens folk har opplevd gjennom tidene. Vårt materiale er det mest forskjellige: aviser, historier, kroniker, kirkebøker og overleveringer på folkemunn. Idrar Kristiansen har satt seg ned og samlet materiale for de forskjellige hendelser vi bringer etter hvert. Men seriene er skrevet av en journalist, som en aktuell rapport gjennomlevd og brakt videre med en forfatters følsomhet for storheten i disse menneskers liv...

Neste uke:
 Da «Sanct Svithun» forliste utenfor Rørvik

DRAUGENS DØGN

AV IDAR KRISTIANSEN
TEGNINGER AV
PER FRENGER

Ingen vet om det var 300, 500 eller flere mann som omkom i Lofoten 19. februar 1849, det verste ulykkesdøgn i kystens historie. Men draugen hadde det sikkert travelt . . .

tre døgn hadde den ville sørvest-stormen drevet salt sjøvann inn over holmer og hytter i Lofoten og Vesterålen. På tre døgn hadde det ikke vært mulig å dra garn og linebruk som kanskje var fulle av fisk, og som vannmassene herjet med der ute på dypet. Fjortenåringen Gjert fra Valberg deltok i fisket for første gang, men han visste likevel hva dette uværet kunne bety. Nød, sult. Om stormen ribbet ham og alle de andre for bruk, hva kunne de da gjøre? Ingenting, annet enn å dra hjem – med tomme lommer. Og det ville bety sult for flere enn de åtte-ti tusen fiskerne som nettopp nå i sesongen var samlet i Lofotværene.

Det hadde vært godt fiske for Henningsvær i dagene for stormen. Alt hadde sett lyst og lovende ut. Men bare Vårherre kunne vite hva som ville skje i dagene som kom . . .

Gjert strakte seg under saueskinnsfellen, og åpnet øynene. Han kunne ane den svake rødmen av kommende dagry utenfor rorbuvinduet. En ny dag med storm å våkne til.

Han spisset ørene. Hvor var stormen? Han hørte den ikke. Den var

ikke der! Luften var stille! Det kunne bare bety en eneste ting – i dag ble det utror, om det var søndag aldri så meget!

Det ble utror denne søndagen. Søndag den 19. februar 1849. Den mørkeste søndagen i kystfiskets kjente historie.

Sjøen var grov etter den lange stormen da flåten fra de forskjellige vær satte kurs mot feltet. Men vinden hadde lagt seg fullstendig. Det var det viktigste.

Gjerts båt fisket i Henningsværstraumen. Andre båter var atskillig lenger ute – opptil to dryge mil fra Lofotveggen. Slik måtte det være, så mange som de var til å høste havets grøde. Alle ville gjøre sitt ytterste for å unngå brukstap.

Den ene båten etter den andre fant bruket sitt, og begynte å trekke. Snart kom skrei etter skrei inn over båtropa. De fleste så ut til å få bra fangst, selv i forhold til at det var tre netters bruk de halte opp av isvannet.

Gjert la merke til en blå sky over Lofotfjellene. Blå? Den var mørkeblå. Han skottet bort på hovedsmannen.

Hadde han sett den rare skyen?

Det hadde han. – Drag på, kural! – Han hadde tydelig hastverk, hovedsmannen.

De drog på, alt de maktet. Gjert fikk nesten ikke tid til å se hvordan skyen hurtig utvidet seg og ble nesten helt svart. Han, som de andre, drog for livet.

Plutselig var det som skyen brast. Uværet fosses ned over dem. Storm, snødrev. Et øyeblikk, og Lofotveggen var forsvunnet. Havet var blitt mørkt.

Nordvest storm! Hvilken fisker visste ikke hva nordvesten kunne lage til på Lofothavet! Hvilken fisker hadde ikke hørt om det året, det året da –!

Ingen hadde lyst til å kappe bruket. Men de kappet. Nå gjaldt det viktigere ting enn bruk og fisk. Nå gjaldt det livet! Kapp! Opp med masta! Fem klør i seilet! Ikke mindre! Vel meteren seilhøyde er gudbedre nok!

Gjert var på vei mot land. Mot redningen.

Redningen? Hvem visste noe om redning i dette øyeblikk? Der inne var hvit brenning. Her brøt svære brott inn over båten. Hvem våget spå om redning?

Gjert var glad for at de hadde kort vei til lands. De maktet å krysse opp. Andre, de der ute i snøkavet, de fikk det verre. Skjønt alle hadde det ille nok.

Gjerts båt kom opp under Vestværet. Overalt lå holmene hyllet inn i en krans av hvite brott. Skum søylene stod opp gjennom det vannrette snøfokket, opp mot en nådeløs himmel. Hvordan kunne det være mulig å redde seg inn gjennom dette hvite inferno?

Heimværsundet – er det farbart? Nei, Gjert! Grunnbrott hele sundet innover!

Så er det ingen sjanse mer? Der er en sjanse. Om de er villig til å ta den.

De har ikke noe valg, vet hovedsmannen. Kurs for den lille leia som skrar slakt innover på Hellansøysida, ytterst i sundet! Hovedsmannen gir en knapp ordre: – Ha alt greit, og dra seilet til topps når jeg sier «nå!».

Inn gjennom den lille leia, på ryggen av en veldig brottsjø. Der kommer orden: «Nå!» Seilet opp, båten flyr innover, inn mot berget, på ryggen av brottsjøen!

De flyr gjennom luften. Båten knaser til pinneved rundt dem. Seilet flakser oppetter berget lik en lurvete kråke. De krabber seg ut av båtrestene for neste brottsjø kommer og skyller dem med seg.

Gjert var reddet. Hele mannskapet var reddet.

Ikke alle var så heldig.

Båtene som stod opp Heimværsundet, ble brukt ned, alle som en.

Og på land stod redselsslagne mennesker og så på, omtrent hjelpeløse. Det eneste de kunne gjøre, var å slå tau om tomtøner og kaste tønnene ut i brottene, som livbøyer.

Ble noen reddet på den måten?

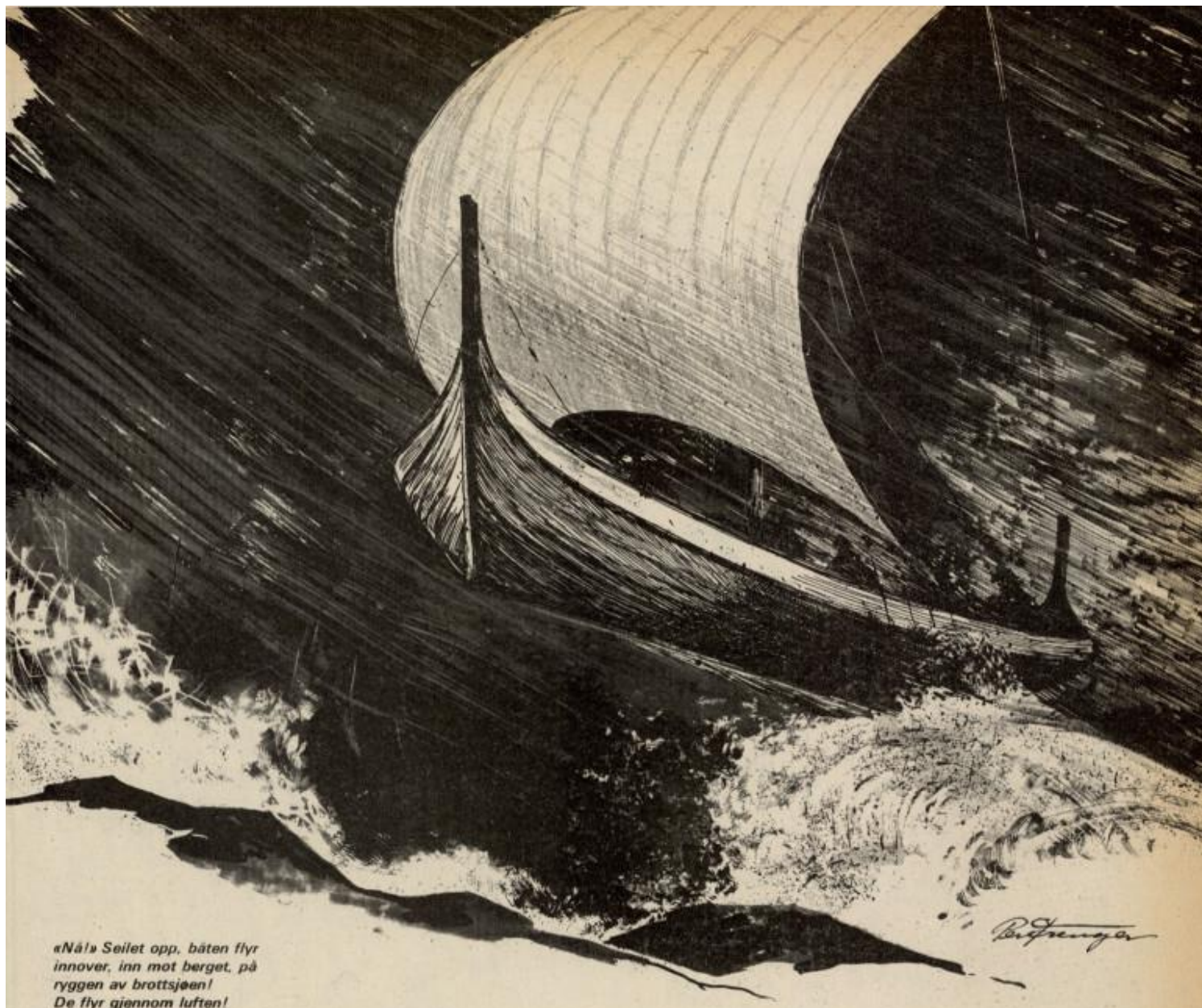
Et øyenvitne forteller: – Jeg måtte stå der og se på hvordan den ene båten etter den andre ble knust mot bergene og folkene omkom, uten at det var mulig å redde dem. Der var nemlig så mange båter at det var umulig å hjelpe dem alle, for det var for sent. – Mange var de som ikke engang nådde inn til bergene, den søndagen.

De lengst ute hadde bare en eneste ørliten sjanse til redning. Den sjansen som så ofte har vært den eneste på Lofothavet, når nordvesten flekket tener – stå unna! Be til din gud, og stå unna! Seil så lenge du kan gjennom skumrøyk og svart natt, seil mot det ukjente, seil mot liv eller død!

Men mange båter kunne ikke stå unna, om mannskapene aldri så gjerne ville. De var slengt over ende, de var fylt med sjø. De kunne ikke stå unna.

Andre så ulykkene skje. Men hvem kunne tillate seg å spille helter her, i

«Nå!» Seilet opp, båten flyr innover, inn mot berget, på ryggen av brottsjøen! De flyr gjennom luften!

dette vanviddsværet? I romaner – javel. Men ingen skriver romaner i slikt vær.

Så stod de unna, de som kunne.

La oss følge en båt på ferden, en av de mange. La oss følge den, så langt vi evner. Et øyenvitne kan igjen ta oss med, fordi han var en av dem som skjebnen sparte til et annet uvær.

Hva kan han fortelle?

– Det ble en fryktelig seilas. Og for mange – alle de som ikke nådde over fjorden – den siste. I den sterke stormen med svær sjø, snøkvav og tett mørke, stod det utenfor menneskelig makt å berge noen fra de mange båtene som seilte seg full og kantret. Enhver hadde nok med å prøve å berge seg selv.

Vi var nesten ferdige med å trekke lina da uværet kom. Det hadde vært bra med fisk. Et par av oss fem om bord i åttringen mente at det var forbasket synd å kappe fra seg resten av bruket og fisken som var på. Men vi så at båtene i nærheten kappet. Vi våget selvsagt ikke å bli liggende igjen alene. Så vi måtte bite i det sure eplet og kappe, vi også.

Vi revet seilet med fem klør. Selv det var for stor seilføring, ble vi fort klar over. En klo til ble satt. Da var ikke seilet høyere enn at vi kunne sitte på tofta og legge handa opp på seilråa.

Vi gjorde noen korte baut opp mot været, i håp om å nærme oss land. Men sjøen var så grov at det ble vanskelig å lense båten mellom hver sjø som slo inn over den. Vi måtte lempe noe av fisken over bord, for å lette båten for sjøene.

Det hjalp bare så lite.

Kunne snødrevet bli tettere enn det var? Joda, det kunne! Snart så vi ikke en båt lengde fra egen båt. Og så, i tillegg til alt annet, satte det om kvelden inn med intens frost.

Sjøen, som stadig vekk slo inn over båten, frøs til på årer, tauverk og seil. Skjøter og seildrag satte seg fast i løperne. Det ble nesten helt umulig å få gitt skjøt eller firt seilet, når de verste stormkastene gjorde det nødvendig. Tro meg – det var ofte nødvendig!

Vi gjorde ikke mange bautene før vi skjønte at med så liten seilføring og så grov motsjø, var det helt umulig å nå opp under Lofotveggen. Vi gjorde som mange før oss – dreide av, unna sjø

og vind, med kurs tvers over Vestfjorden.

Nåja, noen nøyaktig kurs var det selvsagt ikke mulig å holde. Men etter vindretningen å dømme – om da ikke vinden endret retning – skulle vi komme inn et sted mellom Grøtøy og Bodø, om vi rakk så langt.

Kvelden kom ikke bare med frost. Den kom selvsagt også med mørke, et mørke så tett at det var umulig å se en eneste ting. Og den kom med enda grovere sjø. Vi kunne ikke se brekninene før de slo inn over oss. Et par ganger ble båten så fylt at fisk og alt slikt som løst var i båten, fløt ut over ripa. Men vi klarte, så merkelig det var, å få lenset begge ganger.

Det sier seg selv at vi var gjennomvåte. I den strenge kulden frøs klærne stive og gjorde det vanskelig å bevege seg. Så mørkt som det var, måtte alt som skulle gjøres skje etter følelsen. Styringen og arbeidet med å holde båten lens gikk til slutt rent mekanisk. Kulden og vanviddet rundt oss gjorde oss merkelig følelsesløse, både fysisk og mentalt.

Vi seilte som om vi alt var døde.

Det hendte at vi et øyeblikk våknet

til noe som liknet bevissthet – bevissthet om vår egen forestående død. Det var hver gang vi gjennom stormbrøl og sjøens raseri oppfattet et håpforlatt rop om hjelp, hjelp til mennesker som vi selv, mennesker som enten red stivfrosne på hvelvet eller basket i åpne ishavet. Snart ble det vel vår egen tur til å ligge og rope slik, ut i mørket og uværet.

Time gikk etter time, mens båten raste i sjørøkk over den 7–8 mil brede fjorden.

Mot morgenen klarnet været noe, og stormen var ikke lenger fullt så frenetisk rasende. Da vi plutselig ante land forut, glimtet det gjennom oss at kanskje, kanskje har vi ennå en sjansje til fortsatt liv.

Men vi ante intet om hva slags land vi seilte mot, ingen av oss var kjent på disse traktene. Og slik været var, kunne vi ikke selv velge landingssted. Vi måtte finne oss i å møte landet der vind og sjø kastet oss inn. Det kunne like gjerne bli mot et stup som på en sandstrand.

Vi seilte forbi flere båtshvelv på denne strekningen. På et av dem satt

Forts. side 41

fremdeles en mann og klamret seg til kjølen. Vi glemte for et øyeblikk vår egen stilling. Mannen måtte reddes!

Det var umulig å stoppe vår lille ferd. Vi styrte kloss opp langs hvelvet, og rakte en åre over mot ham. Men da vi skulle trekke ham inn, gled nevne hans på den isbelagte åren. Han mistet taket, og forsvant i sjøen bak oss.

Nærmere kysten så vi at vi hadde vært så heldige å treffe på innløpet til en liten fjord. Vi styrte rett inn, mens vi nok i stumhet bad våre bønner. På begge sider av oss så vi vrakrester av båter som i mørket hadde seilt direkte mot bergveggen og var blitt knust i brenningene.

Vi landet et stykke inn i fjorden, i le av et nes. Noe bortenfor lå et par andre båter, som var kommet inn før oss. Vi smilte til hverandre med stive, blodløse lepper: Vi var berget!

Men vi blir aldri berget, egentlig. Vi får bare en kortere eller lengre frist.

Vi kunne ikke se noen bebyggelse. Sneen lå meterhøy helt ned i fjæresteinene. Så forkomme som vi var, hadde vi liten sjansje til å nå fram til folk, før kulden gjorde det av med oss. Vi så at det ennå var folk i de andre båtene, og prøvde så godt vi kunne å rope over til dem.

Det var ikke svar å få. Vi rodde bort til båtene, og så hvor for de ikke svarte. De kunne ikke.

Så hadde de nok kommet inn mens det ennå var mørkt, og var blitt sittende i båtene for å vente på dagslyset. De kom aldri til å få se det.

De hadde klart seg over Vestfjorden denne vanviddsnatten. De hadde truffet direkte på innløpet til en rolig fjord. De hadde unngått å få båtene knust. Og likevel måtte de dø, på samme måte som så mange andre i disse grå, frysende morgentimene.

Vi fulgte fjæren hele formiddagen. Ved middagstider kom vi fram til et hus, et lite hus hvor det bodde en fisker. Den såkalte halvåren vår, en femtenåring, hadde vi måttet bære det siste stykket, da han ikke maktet å gå selv.

Det hjalp ham lite. Da vi nådde fram til huset som betød redning for oss andre, var gutten død.

Det var mange nordnorske fiskerfamilier som mistet sin forsørger det uværdsdøgn, og enda flere barn som ble farløse. Hvor mange som omkom, vet nok ingen. En kilde kan fortelle at det var ca. 300 mann. En annen at det var 500 som døde. En tredje sier at alt i alt møtte 500 båter med mannskap sin skjebne. Sannheten ligger skjult i fortiden – og i samtlige av Nord-Norges kirkebøker.

I hovedstadsavisene Morgenposten og Christianiaposten leter man forjeves etter meldinger om ulykken, mens man blir bra orientert om hvordan det går med fisket og hvor mange levertønner hver mann har og hvilke priser som betales.

I Tromsø-Tidende kan man derimot finne følgende megetsigende melding:

– I Lofoten er Fisket begyndt godt og slaar til baade i Øst- og Vestlofoten. Veiret var meget haardt, og mangfoldige Baade skulde have sat til under Stormen. Dampskibet maatte endog standse for Uveir, men ankom dog hid i rette Tid. – Gud give at vi maatte faa anstendige Efterretninger fremdeles derfra! Landet behøver et godt Aar.

Opprør!

For 5–10 minutter senere hørte jeg svakt gjenlyden av et forferdelig leven. Jeg gikk ut på gårdsplassen, og da så jeg det:

En nødskutt blusset mot himmelen i den retning der Origuela måtte ligge. Så kom en til... Og enda en.

Var det riktig? Var opprøret kommet akkurat nå?

Ramon hadde også sett rakettene. Rasende utbrøt han noen uforståelige ord på sitt eget språk – *quechua*, det samme språk som hans forfedre, inkaene, snakket. Så grep han en machete og satte av gårde nedover gaten. Han forsvant rundt et hjørne.

Jo, det var ingen tvil: Opprøret var brutt ut på Origuela igjen. Og i dette øyeblikk var det sikkert soldater på vei hit fra Cuzco.

Men hva skjedde med señor Gomez? Var det min plikt å hjelpe ham?

Nei, tenkte jeg. Det kunne aldri bli min plikt å hjelpe denne mannen, om han aldri så mye var min vert.

Jeg løp mot Origuela.

Men jeg kom ikke så langt. For på veien gjennom Pisac møtte jeg en klynge indianere, som tydeligvis var halvt sanseløse av alkohol. Da de fikk øye på meg, satte de i noen voldssomme hyl og kom løpende mot meg.

Jeg snudde, løp ned første sidegate og styrtet av sted så fort bena kunne bære meg. Min eneste sjansje til å slippe unna var at indianerne var så fulle. For de var vant til store anstrengelser i den tynne fjell-luften.

Da jeg hadde nådd enden av gaten, var lungene som smertefulle blåbelegger, og hjertet dunket slik at jeg så en rød, flimrende tåke for øynene.

Jeg måtte ganske enkelt stoppe.

Det var ingenting å se til indianerne. De hadde tydeligvis vært for fulle til å forfølge meg i det hele tatt.

Opprøret knuses

Men så mistet jeg enhver interesse for omverdenen. Syk og elendig måtte jeg sette meg ned på gaten. Jeg hadde en djevelsk hodepine, og hjertet banket i brystet som om det holdt på å eksplodere.

Jeg hadde fått *soroche* – fjellsyken – og jeg var tydeligvis hardt angrepet.

Jeg mistet sansen for tid og sted, hadde ingen anelse om hvor lenge jeg satt på gaten med ryggen opp mot en husmur.

Først langsomt ble det bedre. Den røde tåken for øynene gikk i oppløsning, hjertet slo litt langsommere og hodepinen letnet noe.

Det var da jeg hørte skuddsalvene.

Kanskje hadde de skutt lenge. Det vet jeg ikke. Men disse skuddene kom i alle fall ikke fra Origuela. De kom her fra Pisac.

Jeg kom meg på beina og gikk langsomt inn mot landsbyens plaza, torget. Da jeg kom rundt et hjørne, så jeg tre soldater med maskinpistoler foran meg. Og mot dem kom en rasende menneskemengde.

Jeg så soldatene fyre løs, salve etter salve inn i mengden. Men den stormet fram, løp soldatene over ende og kastet seg over dem.

Da forsvant jeg inn gjennom en dør. Jeg var hvit, og jeg forstod at jeg var i like stor fare som señor Gomez.

Men ingen la merke til meg. Jeg åpnet forsiktig døren på klem og så

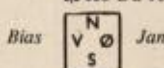
bridge

Erling Wagle

Roger er gavmild

Vår venn Roger gir ikke frivillig bort et stikk, uten å ha en baktanke med det. Fyren er opplagt business-minded. Se bare på dagens spill. Der fikk han to stikk igjen for det stikkert han så galant skjenket Bias. Som vanlig to hender til å begynne med:

Stein
 ♠ Kn 4
 ♥ 7 4
 ♦ Ko 4 3 2
 ♣ Ko Da 10 4 2

Roger
 ♠ Ko 9 8 3
 ♥ Ess Ko Da Kn 10 2
 ♦ Ess 9 5
 ♣ Ingen

Jan var giver, og meldingene gikk slik:

Jan	Roger	Bias	Stein
1 sp.	3 hj.	pass	4 hj.
pass	pass	pass	

Bias startet med spar 2, en tydelig singelton. Jan stakk med Esset og gav spar Dame igjen. Roger måtte på med Kongen, og Bias stjal med hjerter 3. Så skiftet han til ruter 6. Kan De, ærede leser, se noen vei som fører til målet? Kan De tenke Dem hvordan Roger løste floken?

Ja, for det er en floke, som De ser. Bordet har bare ett inntak, nemlig ruter Konge. Bruker De innkomsten til å godspille et kløverstikk, kan De siden ikke få hentet dette stikkert, på grunn av kommunikasjonsvanskeligheter. Hva nå?

Roger så et lite lys i mørket. Kanskje det var mulig å ordne et

ekstra inntak på bordet ved hjelp av en sparsjeling? Det kostet ikke noe å gjøre et forsøk.

Men først nå hele fordelingen, for oversiktens skyld:

♠ Kn 4
 ♥ 7 4
 ♦ Ko 4 3 2
 ♣ Ko Da 10 4 2

♠ 2
 ♥ 9 8 3
 ♦ Da Kn 8 6
 ♣ 8 7 6 5 3

♠ Ess Da 10
 ♥ 7 6 5
 ♦ 6 5
 ♣ 10 7
 ♣ Ess Kn 9

♠ Ko 9 8 3
 ♥ Ess Ko Da Kn 10 2
 ♦ Ess 9 5
 ♣ Ingen

Roger stakk ruten med Esset og spilte hjerter Ess. Begge fulgte. Så skiftet han til spar 8. Bias virket overrasket, men ansiktet skinte av glede da han stjal med sin siste trumf og presset på med mer ruter. Roger stakk med ruter Konge på bordet, og fortsatte med kløver Konge. Jan dekket med Esset, og Roger stjal. Så den siste spar! Bias hadde nå ikke flere trumf igjen, så han la en kløver. Og nå fikk Roger lønn for sine anstrengelser. Han stjal sparen med bordets siste trumf, og på den godspilte kløver Dame fikk han kastet rutertaperen.

– Dumt av meg å stjele sparen, sa Bias. – Jeg skulle ha lagt en kløver.

– Det spiller da ingen rolle, unge mann, repliserte Roger. – Da stjeler jeg jo på bordet og får det ekstra inntaket jeg trenger. Nei, denne gangen er du uten skyld i utviklingen.

– Det var da godt å høre, for det er jo meg som vanligvis begår bommertene, sa Bias.

at gaten var nesten tom. De tre soldatene lå blodige og døde. Indianerne var på vill flukt nedover gaten. Fra den andre enden kom det løpende en gruppe soldater.

Raskt trakk jeg meg tilbake og lukket døren. Det var flaks at huset var tomt. Eller skjulte kanskje eierne seg et sted derinne i mørket? Var de bare redde, for redde for meg til å gi seg til kjenne?

Da alt var stille gikk jeg ut på gaten, forbi likene av de tre soldatene. Lenger nede lå flere døde. Jeg talte 17. Dessuten lå det minst like mange andre der, som beveget seg.

Så fant jeg Ramon. Han var død. Drept av 4–5 kuler i brystet, så det ut til.

«Gribbene er tilfredse»

Jeg gikk videre, mot haciendaen Origuela. Overalt var det døde og sårede mennesker. Nå og da møtte jeg en patrulje soldater, men de rørte meg ikke. Fra den andre enden av byen lød det spredte skudd.

På haciendaen var alt kaos. En tjener fortalte meg at doktor Gomez hadde forsvart seg med maskingevær fra et vindu, og at han til slutt hadde klart å slippe unna til hest. I øyeblikket var han inne i byen sammen med soldatene, sa tjeneren.

Vel en kilometer utenfor Pisac stanset en militær jeep, som kom fra landsbyen, ved siden av meg. En ung løytnant tilbød meg å få sitte på inn til Cuzco.

En halv time senere, like før vi kom til Cuzco, kjørte vi forbi en enorm steinmur. Et voldsomt og uventet haglvær slo ned over oss, og jorden ble farget hvit. En gjeter drev en flokk lamaer forbi den gigantiske muren.

– Det er Saesayhuaman, inkaenes gamle borg, som bevoktet Cuzco, forklarte løytnanten. – Det tok 30000 indianerne 50 år å bygge denne festningen. Steinene veier omkring 150 tonn stykket, og inkaene brøt dem to kilometer herfra og transporterte dem hit på treruller. De bygget festningen helt uten jernredskaper. Jo, de var dyktige byggmestere.

Et øyeblikk senere tilføyde løytnanten: – Ordet Saesayhuaman betyr forresten «gribbene er tilfredse» på quechua-språket.

Og gribbene er utvilsomt tilfredse i Pisac i dag, tenkte jeg bittert.

Men tankene gikk til fremtiden. Fra Cuzco, som nå lå foran meg nede i dalen, skulle min egentlige ekspedisjon starte. Denne ekspedisjonen skulle føre meg til fadermorderen Fidel Pereira – kongen i den skjulte jungeldalen og eieren av 20000 slaver.

(Forts. neste uke)